

Ostende.

Dadelijk wordt A.V. getroffen door de ontelbare cabines op het strand "... la plage d'Ostende... une des merveilles de Belgique... sans contre-dit la première du continent".

Op de prachtige dijk "une circulation tourbillonnante de curieux... chatoient perpétuel de toilettes claires". Somptueuze hotels en protserige gebouwen. En een cosmopolitisch gezelschap dat hier in dure genietingen zijn rijkdom komt uitstallen. Dikbuikige Duitse en Hollandse miljonairs, extravagant geklede vrouwen overladen met juwelen. Een profusie van genoegens staat ter beschikking: zwemmen, zeetochtjes, regatten, kinderbals, Parijse operettes, wedrennen met prijzen tot 50.000 fr, zwemwedstrijden b.v. onder een boot door, voor de excentrieke Engelsen, bloemengevechten zoals aan de Côte d'Azur. De kursaal, een oors gebouwd met koepels, is het centrum van de genietingen. Dat paroxysme met de uitdagende wansmaak van de parvenu wordt hier aanvaard. Weinig Fransen, maar des te meer gasten uit het Noorden: Belgen, Hollanders, Duitsers, Engelsen, Denen, Russen.

De peperdure eerstrangshotels zijn voor de gefortuneerde aristocratie... (Voor een zitkamer in het Hôtel de la Plage moest 100 fr daags betaald worden, zegt Busken Huet). Maar, beweert A.V. (en hier wijkt hij af van Edg. Auguin die "les prix à Ostende inabordables vond -cf. Plages belges IV in; De Plate, 1960, december) "on aurait tort de croire Ostende inabordable au petites bourses". Wat restaurants, cafés, huur van appartementen of huizen betreft, de prijzen zijn, volgens onze Provencaal, niet waanzinnig hoog.

Oostende, dat een beetje op een Hollandse kuststad lijkt, heeft een regelmatig stratennet maar geen monumenten. Het enige bezienswaardige in de S.S.-Pieters en Pauluskerk is het grafmonument van koningin Louise. "On aime sa place d'Armes" met zijn stadhuis. In de "cercle" daarbinnen verdiepen ernstige lezers zich in kranten en tijdschriften. (Hun opvolgers zitten nu, ongeveer op dezelfde plaats, in de stadsbibliotheek).

Het alleedaagse Oostende vind je in de bedrijvigheid rond de dokken. Op de "Groenselmarkt" met zijn piramiden van fruit en groenten voor de seizoenbevolking. En vooral op de Grote Markt met de bonte drukte rond de kraampjes waarin alles te koop ligt: stoffen, juwelen, Delfts porselein, schelpen, "tout le bric-à-brac vulgaire auquel se trompe souvent l'étranger". Onthutsend volgt daarop: "mais dont la vue prouve tout au moins que le sentiment de l'art est général en Flandre" (Vreemde kunstzin!). Je ziet er spekslagers hun worsten uitduwen, Hollandse kazen op grote weegtoestellen, handelaars in rook-, snuif-, en pruimtabak. Meiden met een juk lopen voorbij (alweer), soepverkoopsters, 'n scharensliiep, hondenkarretjes, de witte wagen van de melkerij van Snaaskerke.

Ook de mijn (onze vroegere "cirk") interesseert hen. "C'est le Minck à Dunkerque, c'est la minque à Ostende". Als de klok luidt komen visvrouwen en handelaars toegelopen. Wissers gooien bennen vis om. De verkoop bij afslag begint met een radde roeper. Van vis schijnt A.V. niet veel kaas gegeten te hebben want hij merkt op: "... de ces cabillauds qu'on appelle en Belgique des églefins" (Schelvis - toch duidelijk te onderscheiden van een kabeljauw - is in het Frans: aiglefin of aigrefin).

A.V. ontmoet vissers uit Trouville die al jaren geleden naar Oostende getrokken zijn omdat hun bedrijf ginder niet lonend was. Hier gaat het beter.

Samen zijn ze ruim vierhonderd man. Sommigen bezitten hun eigen logger, anderen zijn eigenaar met z'n drieën of vieren. Hun gezinnen zijn hier ook. Ze komen bijeen in een herberg op de kaai, opgehouden door 'n vissersweduwe met vier kinderen. Zo helpen ze haar. 't Zijn eerlijke kerels, graag gezien. Ze staan ingeschreven op het Frans consulaat.

A.V. heeft gelijk. De registers van de alhier getuigen van die Normandische aanwezigheid. Voor de jaren 1878, 1879 en 1880 tel ik respectievelijk 10, 10 en 7 geboorten uit 20 gezinnen; met de getuigen bij de aangifte in totaal 60 valwassenen, allen gehuisvest in Trouville. Typisch detail : in 14 gevallen wordt het kind aangegeven door de vroedvrouw omdat de vader op zee is. Bij 11 geboorten is dat de jonge Jeanne Verstraete (22j. in 1878).

Bij die vissersfamilies tref je veel broers en zusters aan en traditiegetrouw huwen ze in eigen kring. Zo zijn er de (naar alle waarschijnlijkheid) gebroeders : Doevre, Elie, Legrix, Roussel, Pouette (die laatsten met twee zusters), Croix, Daussy en Sénégal, allen met één zuster. En er zijn de gezusters Milon en Moulin, allen met één broer. Om een idee te geven van de verwantschap : Gustave Elie is getrouwd met Delphine Pouette, Eugène Roussel met Julie Pouette ; Louis Daussy met Julie Petit, haar broer Victor met Gabrielle Daussy. Al die vrouwen zijn van Normandische afkomst. De jonge schipper Thomas Pouette heeft echter zijn zinnen gezet op de Oostendse Marie Monteny bij wie hij twee kinderen krijgt (Delphine 17.5.1878 , Gustave 7.09.1879) De jonge visser Eugène Michel heeft er in die korte tijd drie - in die vruchtbare tijden geen uitzondering - (Eugène 1.1.1878, Marie 27.7.1879 en Léontine 11.11.1880). Die steekproef over die drie jaren bevestigt dus de geloofwaardigheid van A.V.

Vooraleer Oostende te verlaten maakt A.V. een paar excursies. Naar de sluizen van Sas-Slijkens (een attractie in die tijd!), naar de oester- en mosselbanken. De Oostendse oesters komen eigenlijk uit Harwich en Colchester. Ze ontwikkelen zich hier in putten die, dicht bij de sluizen gelegen, elke dag bij vloed, vers zeewater krijgen.

Buurttams brengen je naar Mariakerke ("... un satellite d'Ostende"). Middelkerke "... station modeste ... point de kursaal, point de casino... vie de famille..." en naar Blankenberge dat heeft willen wedijveren met Oostende. "Une grande rue, où se succèdent d'élégants magasins, mène droit à la plage, en aboutissant au pied d'un escalier qu'il faut monter pour arriver près de la mer". (Bedoeld is: de Kerkstraat. Hoe nuchter en banaal klinkt dat tegenover de lyrische stijl van E. Auguin, cf. Plages belges III; De Plate, 1980, november).

Blankenberge geniet de voorkeur van de Bruggelingen. Er is hier een visserskwartier. De vissersboten moeten nog op het strand getrokken worden. (Onbegrijpelijk! Er was toch een haven sinds ca. 1870! Cf. Auguin, ibid.) De vis wordt er nog bij afslag op straat verkocht want er is geen mijn. (Dat moet dan genoteerd zijn vóór 1887, datum van de ingebruikneming van de vismijn, cf. Elie Bilé, Blankenberge, 1971, p.95.)

Furnes

Nergens heeft Valabrègue de droefgeestigheid van 'n stad zo intens aangevoeld als hier. Ligt dat aan de aftakeling der gebouwen, het gras in de straten, de algemene verwaarlozing? De Grote Markt, met de Sint-Niklaastoren, het stadhuis, het gerechtshof met zijn belfort, het Spaans paviljoen en de Hoge Wacht, is een zeldzaam geheel. Maar... "tout paraît vieilli, décrépît et suranné". Hij overnacht in een hotel waar hij bij het souper de enige gast is.

's Anderdaags wandelt hij rond de stad en geraakt beter gestemd. Hij waardeert de bevallige vensters en de sierlijke pui aan het stadhuis. Bij de deur hier hangt een affiche die de kermis aankondigt. In het Vlaams. Hierbij maakt onze welgedane Fransman, die van taaldiscriminatie geen besef heeft, bedenkingen die zijn totaal onbegrip van de taaltoestanden bewijzen.

Het is of hij zich nog in Frans-Vlaanderen waant.

In Veurne, zegt hij, is men voorstander van het Vlaams. Dat is hier de officiële bestuurstaal. Ze willen mordicus de streektaal bewaren met 'n "résistance qui passe en Belgique pour être foncièrement rétrograde". Het gemeentebestuur, trouw aan het verleden, "garde encore je ne sais quel orgueil qui ne convient plus guère à la situation présente". (Foei, Valabrègue! Alsof hij wil suggereren: kijk naar het lichtende voorbeeld van Frans - Vlaanderen en gooi het Vlaamse roer om! Wij moeten het hem vergeven. Hij was tenslotte geen ... kardinaal Mercier).

A.V. bezoekt het interieur van het stadhuis en het gerechtshof en zijn oordeel wordt milder. Sint-Walburga valt in puin. Als 'n symbool van de stad. Onze Provençaal schijnt er zich niet van bewust te zijn dat de onafgewerkte kerk slechts uit koor en kruisbeuk bestaat, want hij merkt op: "on cherche vainement la nef". De talrijke pathetische beelden moeten devote zielen sterk impressioneren. Dat is ook het enige dat hem treft in de Sint-Niklaaskerk. De herinnering aan Spanje waart hier rond. In Veurne denk je meer aan Filips III en Filips IV dan aan Leopold II.

Vooraf in de 17e eeuw heeft de stad veel te lijden gehad van de Franse troepen. Vauban zelf vroeg aan de koning de losbandigheid van de soldaten te beteugelen. Ook de boetprocessie met zijn bijbelse "gesproken" tafereel draagt een Spaans stempel. Dat is de hoofdgebeurtenis van het jaar waarvan de voorbereiding heel Veurne wekenlang bezig houdt.

Vóór zijn vertrek beleeft A.V. twee voor hem ongewone scènes. Huisvrouwen komen met emmers aan een juk water halen aan de publieke fontein bij Sint-Walburga. Dat gebeurt twee keer per week op 'n vast uur. "Ce qui montre bien que cette ville est encore arriérée." En op het kanaal naar Nieuwpoort zie hij twee aken voortgezeuld door vrouwen, haveloos en blootsvoets. Waarom hier geen paarden of muilezels ingespannen? Het doet hem denken aan de slavenarbeid van de lijfeigenen in de middeleeuwen.

Nieuwpoort.

Door de resten van fortificaties en grachten en door de zware Tempelierstoren wekt Nieuwpoort dadelijk de indruk van een militaire stad die vroeger een belangrijke rol heeft gespeeld. Nu telt ze geen 4.000 inwoners meer en is ze economisch uitgestorven.

Zoveel levendiger was Nieuwpoort vroeger en A.V. voegt erbij -niet zonder overdrijving- "Une pépinière de matelots et de corsaires, un refuge des flottes espagnoles, un port de commerce qui a tant de fois excité l'envie de la France, de la Hollande et de l'Angleterre." Met

een licht schokje lees ik : " Ostende lui a tout ravi, voisine insatiable". Nieuwpoort probeert iets van het Oostends badsucces af te nemen maar het strand ligt veraf.

In het stadhuis is een collectie schilderijen te zien (ook door E. Auguin vermeld, cf. Plages belges II, De Plate, 1980, oktober). Verder zijn er de vervallen halle met belfort en de kerk. Het carillon van het belfort hangt nu in de kertoren. De rijk gecostumeerde O.L.V.-beeldjes in de kerk laten Spaanse invloed zien. Ook een aantal grafstenen verraden hoe intens de Spaanse aanwezigheid was. In Nieuwpoort werd ook een gedeelte van de bevoorrading voor de fameuze Armada bijeengebracht. Farne-se had daarvoor zelfs een nieuw kanaal laten graven van Nieuwpoort naar Antwerpen. (Met de Vara roep je hier uit : Hoe bestaat het ? Wanneer werd dat kanaal dan gedempt ?).

"Nieuport-Bains est une création artificielle" met een mooie dijk en luxueuze hotels. Maar er komt geen kat. (Wat Auguin bevestigt). A.V. verkliest het droefgeestige Nieuwpoort waar het leven voortkabbelt. Melzware koeien komen uit een weide. Melkmeisjes gaan rond. Naast bedrij-vige kantwerksters zit een oude visser netten te boeten. Twee honden trek-ken een karretje fruit voort. Filosoferend mijmert A.V.: je kunt hier serene rust vinden "après l'activité qui dévore et la fatigante course aux sensations et aux idées".

Met die verzuchting van alle tijden - en moderner dan ooit - besluit Antony Valabrègue zijn "Belgische schetsen". Ze zijn niet zo levendig als "Plages belges" maar vormen onbetwistbaar een lezenswaard tijdsdocument.

G: BILLIET.

MEDAILLES EN OOSTENDE.

Op de onlangs gehouden tentoonstelling (dec. 1980-jan.1981) in de Koninklijke Bibliotheek Albert I te Brussel : "De medaille in België van 1951 tot 1976" kwamen een vijftal medailles voor met de betrekking tot Oostende.

Nml.

- n° 298. Jozef Sebrechts en Jeanne Van Caillie. Door Octaaf Rotsaert
- Naar links gekoppelde bustes van man en vrouw. Op de afsnede Oct. ROTSAERT.
- DILECTIS/PARENTIBVS JOSEPHO M.A.A./SEBRECHTS/QVONDAMMEDICO CHIRURGO NEC NON
IN/ LOVANIENSI VNIVERSITATE PROFESSORI BRVGIS/XXVIII MARTII
MCMXLVIII DEFVNCTO ET JOANNAE E.C./VAN CAILLIE/NVNS PATRIA OSTENDANA VIVENTI
/FILII AC FILIAE/GRATO ANIMO DEDKAVERE/A.D.MCMLX

1960, Fisch, 65mm, brons

- n°303 Zeiltocht Oslo-Oostende. Door Antoine Vriens
-Naar links zwemmende dolfijn waarop een zeemeermin zit.
Onderaan langs de rand. A.VRIENS.GO

MERCATOR

- Driemaster naar links. Onderaan langs de rand A.V. 1960, Fonson, 69mm, brons.
n°331. Maildienst Oostende-Dover. Door Joseph Witterwulghé
3/4 naar rechts varende pakketboot waarop REINE ASTRID
Rechts langs de rand dalend J.WITTERWULGHE Afsnede "OOSTENDE-DOVER"
[1961], Fisch, 45mm, brons.

- n°752 James Ensor Door Harry Elstrøm

a) James Ensor. Naar rechts gekeerd hoofd. Links langs de rand dalend
ELSRØM OOSTENDE, onderaan monogram HE [1975], Fisch, 62mm, brons.
b a., maar keerzijde vrij [1974] Fisch, 40mm, verzilverd brons, 115mm, brons.
W. VERLONJE